30/06/2020

Αστερούσια Όρη: Στο Παγκόσμιο δίκτυο της UNESCO το «Άγιον Όρος της Κρήτης»

/ Επικαιρότητα

Στο Πρόγραμμα της UNESCO εντάσσονται τα Αστερούσια Όρη, τα αποκαλούμενα και «Άγιον Όρος της Κρήτης».

Τα εντυπωσιακά όρη, με το ανεκτίμητης αξίας και σημασίας φυσικό κάλος, τη χλωρίδα και την πανίδα, ο τόπος που περπάτησε ο Απόστολος Παύλος, έχουν πλέον τη δυνατότητα να μετατραπούν σε ένα ισχυρό πυλώνα ανάπτυξης.
Μετά από μια διαδικασία που κράτησε δύο χρόνια, η περιοχή αυτή στην οποία άνθισε ο ασκητισμός ανήκει πλέον στον κατάλογο με τις 700 περιοχές που συγκροτούν το Παγκόσμιο Δίκτυο των Αποθεμάτων Βιόσφαιρας της UNESCO και μόλις την 3η περιοχή της χώρας, μετά τον Όλυμπο και το Φαράγγι της Σαμαριάς.
Σήμερα αναμένεται να δοθεί διαδικτυακή συνέντευξη Τύπου για την Ένταξη της περιοχής των Αστερουσίων στο Παγκόσμιο Δίκτυο της UNESCO, όπου θα περιγραφούν οι στόχοι και οι δυνατότητες ανάπτυξης της μοναδικού κάλλους αυτής περιοχής.

Εκτός από το φυσικό περιβάλλον, σημαντική βαρύτητα δίνεται και στην ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού με τα ιστορικής σημασίας μοναστήρια των Αστερουσίων.

Τα Αστερούσια είναι από τις πρώτες κοιτίδες του Χριστιανισμού και Μοναχισμού στην Κρήτη. Θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν “το Άγιον Όρος της Κρήτης”.
Σε ένα όρμο των Αστερουσίων, τους Καλούς Λιμένες, ήλθε για πρώτη φορά στην Κρήτη ο Απόστολος Παύλος, πηγαίνοντας δέσμιος στη Ρώμη το 60μ.χ περίπου και δίδαξε τον Χριστιανισμό.
Ήταν η πρώτη επίσημη είσοδος του Χριστιανισμού στο νησί, από τον πρωτοκορυφαίο Απόστολο των Εθνών, ο οποίος ήλθε και για δεύτερη φορά στην Κρήτη το 63μ.χ και οργάνωσε την εκκλησία και εγκατέστησε σαν πρώτο επίσκοπο της Κρήτης, τον Απόστολο Τίτο με έδρα τη Γόρτυνα.

Όπως γράφει ο Αρχιμανδρίτης π. Παρθένιος, Ηγούμενοςτης Ι. Μ. Οδηγητρίας τα Αστερούσια είναι από τα πρώτα μέρη που κατοικήθηκαν από μοναχούς και ερημίτες. “Η μορφολογία του εδάφους και οι κλιματολογικές συνθήκες των Αστερουσίων τα έκαναν ιδανικό τόπο άσκησης του Μοναχισμού και ιδιαίτερα του Ασκητισμού. Η περιοχή αυτή μακριά από πόλεις και χωριά, γεμάτη με σπήλαια, φαράγγια και απόμερα μέρη ήταν ιδανικός τόπος για ασκητές και ερημίτες. Σύμφωνα με την παράδοση, έζησαν πολλοί ερημίτες στα Αστερούσια κατά την διάρκεια των διωγμών, τους πρώτους αιώνες μ. χ.” τονίζει

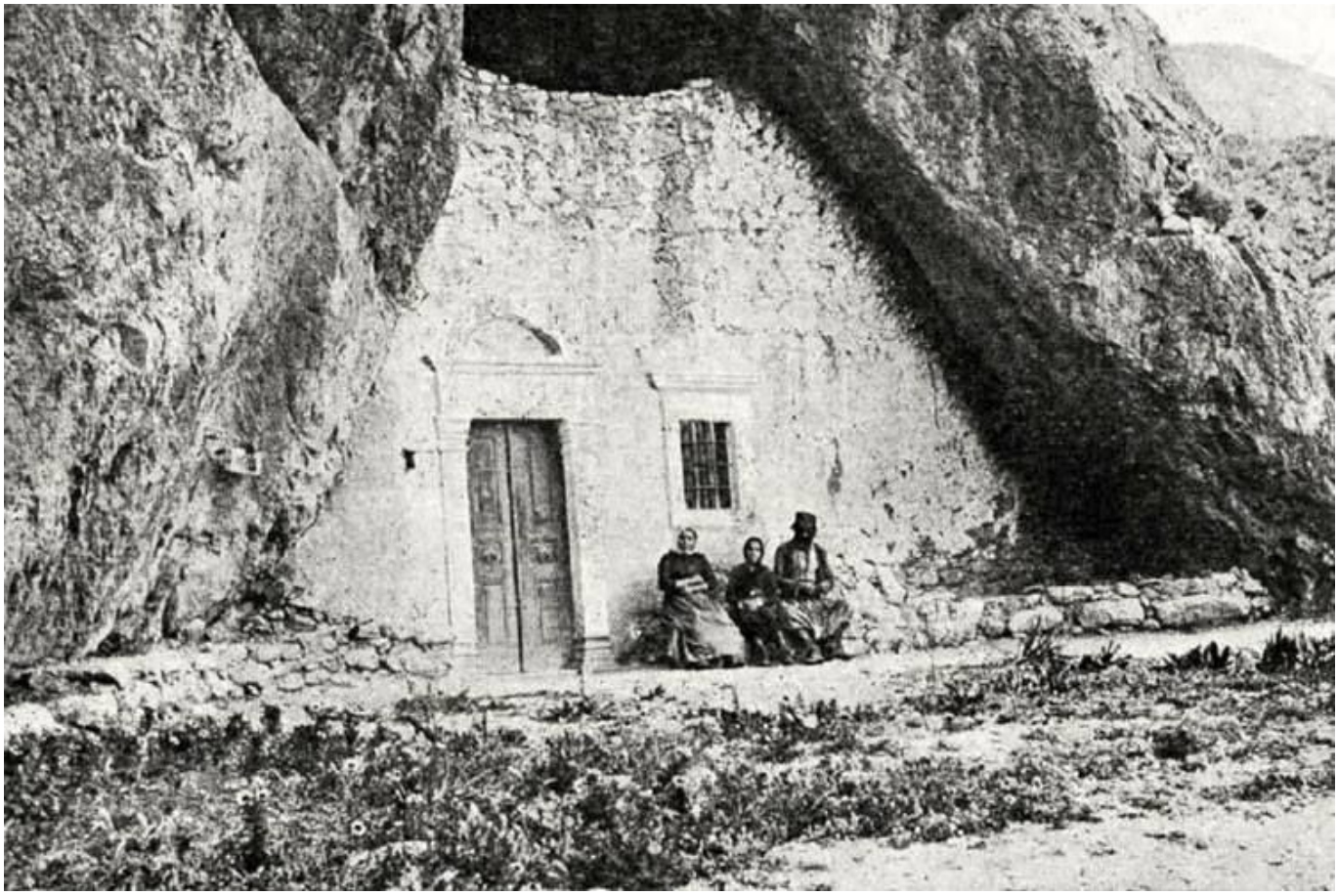

Αναφέρεται ότι ο Αγιος Γρηγόριος ο Σιναίτης διδάχτηκε εδώ τη νοερή προσευχή από τον ερημίτη Αρσένιο στο Αγιοφάραγγο, ενώ στη συνέχεια τη δίδαξε αυτός στους μοναχούς στο Αγιο Ορος.

Λόγω του πλήθους των Μοναχών και των ερημιτών που ζουν στα Αστερούσια Όρη την εποχή αυτή, αναφέρονται ως Ερημούπολη.
Η κορωνίδα των πνευματικών αγώνων στα Αστερούσια και το Αγιοφάραγγο, είναι η Νοερά προσευχή και η νηπτική εργασία που καλλιεργούσαν οι ερημίτες.
“Υπάρχουν πολλές παραδόσεις και θρύλοι που μιλούν για αόρατους ασκητές, κρυφές λειτουργίες σε σπήλαια που μετατρέπονται σε ναούς, για υπερφυσικές ενέργειες και θαυματουργικές επεμβάσεις αγιασμένων ερημιτών” γράφει ο Αρχιμανδρίτης Παρθένιος.

Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Οδηγήτριας

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Οδηγήτριας είναι από τα ιστορικότερα στην Κρήτη και βρίσκεται πάνω στον ορεινό όγκο των Αστερουσίων Ορέων. Ιδρύθηκε το 14ον αιώνα και σχετίζεται με την οικογένεια των Καλλέργηδων στους οποίους ανήκε.

Το μοναστήρι διαθέτει μια τεράστια περιουσία, με πολλά παρεκκλήσια και τεράστιες εκτάσεις γης στα Αστερούσια Όρη.
Είναι φρουριακού τύπου, με ένα μεγάλο οχυρό πύργο μέσα στον περίβολο για να προστατεύει τους μοναχούς από τους πειρατές που έφταναν από τη νότια θάλασσα.

Ο δίκλιτος ναός που βρίσκεται στο κέντρο του περιβόλου είναι αφιερωμένος στην Παναγία και στους Αγίους Αποστόλους. Στο αρχικό κτίσμα έχουν γίνει διαδοχικές προσθήκες και στο εσωτερικό του σώζονται τοιχογραφίες, φορητές εικόνες γνωστών ζωγράφων, το περίτεχνο τέμπλο και σπουδαία ιερά άμφια.

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η μονή υπήρξε έδρα και καταφύγιο των επαναστατών και η ιστορία της συνδέθηκε με τον ήρωα Ξωπατέρα, ένα δυναμικό καλόγερο που πολέμησε μόνος του με ολόκληρη στρατιά Οθωμανών. Το 1828, ενώ ένας στρατός 3.000 οθωμανών πολιορκούσε τη μονή, εκείνος οχυρώθηκε στον πύργο και όταν τέλειωσαν οι σφαίρες του, κατέβηκε στην αυλή για να πολεμήσει με το σπαθί του. Τελικά οι Τούρκοι τον σκότωσαν, έβαλαν φωτιά στον πύργο και

κατέστρεψαν το μοναστήρι.

Στη μονή μόνασαν και οι αδελφοί Παρθένιος και Ευμένιος, οι οποίοι αργότερα ίδρυσαν την μονή Κουδουμά και σήμερα τιμώνται ως Άγιοι. Επίσης, τις δύσκολες εποχές της Τουρκικής κατοχής, η μονή έγινε σταυροπηγιακή, δηλαδή διοικούνταν απευθείας από τον Πατριάρχη, ώστε να εξασφαλιστεί η περιουσία της. Στην Μονή υπάγονται και πλήθος ερημητηρίων, αλλά και εξωκκλησιών με αξιόλογες τοιχογραφίες. Ανάμεσα τους είναι ο σπηλαιώδης ναός της Αγίας Κυριακής (7 Ιουλίου) και ο ναός του Αγίου Αντωνίου στο Αγιοφάραγγο, η Παναγία στο Μαρτσαλιώτικο φαράγγι, οι Άγιοι Ευτυχιανοί (17 Αυγούστου), ο Άγιος Ανδρέας (30 Νοεμβρίου) και ο Άγιος Ιωάννης του Προδρόμου (29 Αυγούστου) στο Βαθύ Λαγκό,

Επίσης, σώζονται τέσσερις εικόνες του ζωγράφου Αγγέλου (15ος αιώνας). Αυτές είναι ο Χριστός η άμπελος, η Θεοτόκος Ζωοδόχος Πηγή, ο Ασπασμός Πέτρου και Παύλου και ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος.

Το μοναστήρι ήταν κέντρο διάδοσης των καλλιτεχνικών ρευμάτων που έφταναν στην Κρήτη από την Κωνσταντινούπολη.

Το Αγιοφάραγγο (Άγιος Αντώνιος)

Το «Αγιοφάραγγο» βρίσκεται νότια της Μονής Οδηγήτριας και δημιουργήθηκε από τις κοίτες δύο ρεμάτων που ξεκινούν το ένα βόρεια – βορειοανατολικά από το Γυαλομονόχωρο και το άλλο βορειοανατολικά από την Οδηγήτρια. Τα δύο ρέματα συναντούνται κοντά στην Αγία Κυριακή και αφού ακολουθήσουν μια σχετικά ομαλή διαδρομή δυτικά και νότια της εκκλησίας Αγ. Κυριακής εισέρχονται στο ποροφάραγγο απ’ όπου αρχίζει το κυρίως φαράγγι, το «Αγιοφάραγγο» και καταλήγουν στο Λιβυκό πέλαγος όπου απλώνεται μια μικρή αλλά θαυμάσια παραλία.

Στη μεγαλύτερη διαδρομή του φαραγγιού υψώνονται δεξιά και αριστερά τεράστιοι κάθετοι βράχοι στους οποίους υπάρχουν πολλές σπηλιές. Το Αγιοφάραγγο είναι πολύ γραφικό και γίνεται ακόμη γραφικότερο από το γεγονός ότι μπορείς να το περάσεις μόνο πεζοπορώντας, καθώς ο τόπος είναι απομονωμένος, άγριος και τραχύς.

Άγιος Αντώνιος

Κατηφορίζοντας το φαράγγι και 250 περίπου μέτρα πριν φτάσουμε στην παραλία βρίσκεται ο ναός του Αγίου Αντωνίου που υπήρξε και το κέντρο του ασκητισμού της περιοχής, αφού σ’ αυτόν πρέπει να γίνονταν όλες τις τελετουργίες της χριστιανικής λατρείας.
Η εκκλησία του Αγίου Αντωνίου πιστεύεται ότι έχει ανακαινιστεί τρεις φορές για να πάρει τη σημερινή της μορφή. Κατ’ αρχήν ήταν ένα μικρό εκκλησάκι σε μια μικρή σπηλιά μέσα στο βράχο αλλά καθώς περνούσαν τα χρόνια και μεγάλωνε ο αριθμός των ασκητών χρειαζόταν μεγαλύτερη εκκλησιά γι’ αυτό και την μεγάλωσαν. Για τρίτη και τελευταία φορά ανακαινίστηκε ή μεγάλωσε κατά τον 14ο ή 15ο αιώνα και έτσι διατηρείται μέχρι σήμερα. Είναι αρίστης τεχνικής αρχιτεκτονικής και είχε τοιχογραφηθεί αλλά λόγω του ότι βρίσκεται κοντά στην θάλασσα οι τοιχογραφίες καταστράφηκαν. Έξω από την εκκλησία υπάρχει ένα πηγάδι από το οποίο προμηθεύονταν το νερό τους οι ασκητές καθ’ ότι δεν υπάρχει εκεί κοντά καμιά πηγή.

Εσωτερικό του Ναού

Νότια από την εκκλησία πάνω σ’ ένα μικρό ύψωμα βρέθηκε συλημένος κυκλικός θολωτός μινωικός τάφος που δείχνει την ανθρώπινη παρουσία από την Μινωική εποχή.

Τέλος κατηφορίζοντας από την Εκκλησία του Αγίου Αντωνίου προς την θάλασσα στην αριστερή πλευρά και σε μικρή απόσταση από την εκκλησία υπάρχει ο «Γουμενόσπηλιος».

Ο Γουμενόσπηλιος είναι ένα μικρό σπήλαιο που βρίσκεται μέσα στο Αγιοφάραγγο, περίπου 80km νότια του Ηρακλείου. Η είσοδος του είναι πολύ μικρή, αλλά μέσα μεγαλώνει και η οροφή έχει μια τρύπα από όπου μπαίνει το φως. Το σπήλαιο δεν έχει διάκοσμο, αλλά παρόλα αυτά είναι ιστορικό.

Το Αγιοφάραγγο ήταν ανέκαθεν τόπος ασκητισμού. Σύμφωνα με την παράδοση εδώ ασκήτευαν 300 ερημίτες, οι οποίοι δεν επικοινωνούσαν ποτέ μεταξύ τους, εκτός από την ημέρα της Ανάστασης. Έτσι, στην Ανάσταση, μαζεύονταν όλοι οι ερημίτες του φαραγγιού στο σπήλαιο και κάθονταν στις 300 πέτρες που υπήρχαν τριγύρω. Αφού μετρούσαν πόσες πέτρες έλειπαν, καταλάβαιναν πόσοι είχαν πεθάνει στη διάρκεια της χρονιάς.